

Sayın Bakan, Değerli Konuklar,

Bu yıl 2.si düzenlenen Euromoney Türkiye Finans ve Yatırım Forumu'nda Akbank adına sizlerle bir arada olmaktan büyük mutluluk duyuyorum.

Forumun Türkiye hakkındaki genel bilgi düzeyi ve algıyı artırmasının yanı sıra var olan iş fırsatlarının değerlendirileceği bir etkinlik olacağına inanıyorum.

Değerli Konuklar,

Bildiğiniz gibi, küresel krizi takiben bir paradigma değişimi yaşanıyor.

Merkez bankaları ve hükümetler benzeri görülmemiş önlemler alarak sorunları çözmeye çalışıyorlar.

Ancak cevap bekleyen birçok soru bulunuyor:

- Küresel finans sisteminin yapısı yakın gelecekte ve uzun vadede nasıl şekillenecek?
- Sosyal, ekonomik ve siyasi dengeler nasıl konumlanacak?
- Bu yapılanma içinde Türkiye'nin yeri ve rolü ne olacak?

Geleceğe dair net bir resim çizmek zor olsa da, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin küresel ekonomi içerisindeki rolleri önemli derecede artıyor.

Bu çerçeve içerisinde, sizlerle Türkiye'nin ekonomik durumu ve yatırım ortamı ile ilgili görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Sürdürülebilir ekonomik büyümenin genel olarak 4 ana ögesi bulunuyor:

1. Birincisi işgücündeki büyüme,
2. İkincisi güçlü ve büyüyen bir sermaye stoğu,
3. Üçüncüsü insan sermayesinin kalitesinin iyileştirilmesi ve;
4. Dördüncüsü teknolojik ilerleme.

Kanımcıca, son 2 konu verimliliğin artırılması ve daha yüksek katma değerli üretim sürecine geçilmesinde büyük önem arz etmektedir.

Tüm bu öğeleri göz önüne aldığımızda, Türkiye'nin geçtiğimiz yıllar içerisinde bir başarı hikayesi yakaladığı ve önümüzdeki dönemde de bu performansın devam edeceği rahatlıkla görülebilir.

1) Öncelikle Türkiye'nin en büyük avantajlarından biri genç, dinamik ve yüksek nüfusu olup; bu durum da yaşanan Batı ülkeleri nüfusu karşısında Türkiye'yi avantajlı bir duruma geçirmektedir.

Türkiye'de ortalama yaş 29 iken Avrupa'da yaklaşık 40'tır.

Aynı şekilde, Türkiye'de yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı %8 iken bu oran Avrupa ülkelerinde %21'e ulaşmaktadır. Geleceğe yönelik tahminler de bu avantajın daha uzun bir süre aynı şekilde süreceğine işaret ediyor.

70 milyonu geçen nüfusuyla Türkiye'nin demografik yapısı bölgesel bir güç olması yolunda Türkiye'ye çok önemli bir avantaj sağlıyor. Bu avantajın sonuna kadar kullanılabilmesi için Türkiye'nin eğitim sistemine ve iyi yetişmiş bir işgücüne sahip olması özellikle önem taşıyor.

2) Ekonomik büyüme için ikinci kritik konu sermaye stokunun artırılmasıdır. Türkiye son yıllarda bu konuda önemli aşama kaydetmiştir.

Krizin ardından 2001-2007 yılları arasında özel sektör yatırımları her yıl yaklaşık %20 büyüdü. (2001-2007: 19%).

Bu her anlamda önemli bir başarıdır ve gelişmekte olan Asya ekonomilerinin ardından en hızlı büyüme oranlarından birine işaret etmektedir.

3) Tabii ki, fiziki sermayedeki bu büyümenin insan sermayesindeki iyileşme ile desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Ülkemizin demografik avantajını en iyi şekilde kullanması ancak kalifiye işgücü yaratması ve buna uygun bir eğitim sistemi ile mümkündür.

İyi yetişmiş, analitik ve teknolojik gelişmelere hakim bir işgücü ekonomik gelişimin önemli motorlarından biridir.

Son yıllarda, yüksek öğrenim mezunu kişilerin işgücü içerisindeki oranında kayda değer bir gelişme olmuş, söz konusu oran 10 yıl içinde 2 katına çıkarak bugün %15'e ulaşmıştır. Bu alandaki çabalarımızı artırarak devam ettirmeliyiz.

4) Son olarak sürdürülebilir ve sağlıklı bir ekonomik büyüme için teknolojik gelişme ve verimlilik düzeylerinin artırılması gereklidir.

Türkiye'de; Ar-ge harcamalarının milli gelire oranı ortalamada %2.3 olan OECD ülkelerine kıyasla %1 ile düşük bir düzeyde olsa da, Türkiye son yıllarda bu alanda da önemli bir gelişme kaydetmiştir.

Ar-ge harcamaları 2002-2006 yılları arasında %60 artarak, Türkiye'yi Ar-ge harcamaları alanında en hızlı büyüyen 7. ülke konumuna getirmiştir.

Bu yüzden iş dünyası olarak bizler:

- Ar-ge çalışmalarına özellikle önem vermeliyiz.
- Şirketlerimizde teknoloji üretimini desteklerken Ar-ge bütçelerini de artırmalıyız.
- Yeni teknoloji üretiminde üniversiteler ve sanayi sektörü arasında işbirliği ve iletişimin kuvvetlenmesi için elimizden geleni yapmalıyız.

Görüyoruz ki:

- Yetişmiş insan gücü ve teknolojik gelişmelerde sağlanan iyileşme ile, ihracatta daha yüksek teknoloji üreten sektörlerin payı da son yıllarda yükseldi.

Yüksek ve orta-yüksek teknoloji ürünleri ihracatı toplam ihracatın yaklaşık %40'ına yükseldi. 1980 yılında bu oran sadece %15 dolaylarındaydı.

Türkiye'nin dünya ticaretindeki payı da giderek artıyor. 2000 yılından bu yana Türkiye'nin global ticaretteki payı yaklaşık iki katına çıktı ve aynı dönemde ticaret hacmi yıllık bazda %20 artış gösterdi.

Türkiye'nin ticaret hacmi 2000 yılında 80 milyar dolar iken, 2008 yılında 330 milyar dolara kadar çıkmıştır.

Değerli konuklar,

Türk iş dünyasının daha ileriye gitmek yönündeki azmini ve isteğini görmekten memnuniyet duyuyorum.

2001 krizi sonrası yapılan reformlar nedeniyle Türkiye global krize en hazırlıklı yakalanan ülkelerden birisi olmuştur. Türk bankacılık sisteminin sağlıklı ve güçlü olması da bu açıdan çok önemli olmuştur.

2001 krizinden sonra Türkiye pek çok alanda önemli ilerlemeler sağladı ve çok başarılı sonuçlar elde etti. Bu sonuçlardan bazılarını şöyle sıralamak mümkün:

- Türkiye önemli ölçüde doğrudan yabancı yatırım çeken bir ülke haline geldi. On yıldan az bir süre öncesinde yıllık YY girişi 1 milyar dolardan daha az iken 2007 yılında tepe noktası olan 20 milyar dolara ulaştı. Global çalkantıların yaşandığı 2008 yılında bile YY girişi 15 milyar doların üzerinde gerçekleşti.

Türkiye’de faaliyet gösteren yabancı şirketlerin sayısı, iştirakleri ve şubeleriyle birlikte, 2005 yılındaki sayının iki katına çıkarak 22,000’e ulaştı.

- Türk ekonomisi 2001 krizi sonrasında yıllık ortalama %7’lik büyüme hızına ulaştı ve faiz oranları neredeyse tek haneli seviyelere geriledi.

İyileşen iş ortamı bu büyüme oranlarının yakalanmasının en etkili unsurlarından birisi oldu. Bu gelişmeyi bazı raporlar da teyit ediyor. Örneğin; Dünya Bankası’nın “Doing Business” raporuna göre, bir firma kurmak için 2004 yılında 38 güne ihtiyaç varken bu sayı 2008 yılında 6 güne kadar düştü.

Türkiye’de son yıllarda sağlanan yüksek büyüme oranları gelir ve refah düzeyinin de iyileşmesini sağladı. 2008 yılının sonunda neredeyse 10.500 dolara ulaşan kişi başına milli gelir rakamı 2002 yılındaki seviyenin (USD3.500) neredeyse 3 katına denk geliyor. Bu gelişme gelir dağılımında görülen düzelmenin de desteği ile orta gelir düzeyindeki kişi sayısının da artmasını beraberinde getirdi; bankamızın yaptığı hesaplamalar orta gelirli hanehalkı sayısının yaklaşık 9 milyon ile oldukça yüksek bir seviyede olduğuna işaret ediyor. Gelir düzeylerindeki bu iyileşmenin kısa dönemdeki belirsizliklere rağmen orta vadede devam etmesini bekliyoruz.

Değerli konuklar,

Türkiye’nin büyüme potansiyeli nedeniyle ülkemize gelecek yabancı yatırımların artması, ekonominin daha da büyümesine, kişi başına düşen milli gelirin artmasına ve iç tüketimin canlanmasına yardımcı olacak. Bu döngü de Türkiye’yi yabancı şirketler için daha da cazip bir pazar haline getirerek uluslararası sermaye akışını daha da hızlandıracaktır.

Avrupa’nın 8., dünyanın ise 17. büyük ekonomisi olan Türkiye, halihazırda global bir oyuncu olduğunu teyit etmiş durumdadır. Ekonomik büyüklüğünün yanı sıra Türkiye:

- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyesidir.
- G-20 üyesidir.
- AB ile müzakere sürecinde yoluna devam etmektedir ve;
- Bölgesinde barışın, ticaretin ve istikrarın gelişmesi için aktif katılımcı ülkedir.

Önümüzdeki döneme bakacak olursak, global olarak algılamaların son aylarda iyileşmeye başladığı ve global ekonomide L şeklinde uzun süreli olabilecek bir resesyondan ziyade ılımlı bir toparlanma yaşanabileceği beklentisi güçleniyor. Diğer bir deyişle ekonomideki daralmanın hızı artık yavaşlamaktadır. Bu görünümü en son açıklanan verilerle de kısmen teyit edebiliyoruz.

Türkiye ekonomisi için de bizim beklentimiz V şeklinde bir ekonomik toparlanma yaşanabileceği yönünde.

Bu bağlamda son dönemde açıklanan teşvik ve istihdam paketlerini destekliyoruz. Bu önlemlerin ekonomi üzerindeki olumlu sonuçlarını çok yakın bir zamanda görmeye başlayacağımızı tahmin ediyoruz.

Türkiye için önemli bir unsur da geçmiş deneyimleri göz önüne alındığında mali dengelerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. Mali disiplini koruma yatırımcı güvenini desteklerken yabancı sermaye akımlarının devamını sağlayan en önemli noktalardan biridir.

Diğer bir önemli unsur da AB üyelik sürecine yeni bir ivme kazandırılması gereğidir. İş dünyası olarak biz, AB üyeliğinin ekonomi ve sürdürülebilir büyüme için çok önemli bir çıpa olduğunu düşünüyoruz. Öte yandan, tarafsız gözlemcilerin vurguladığı gibi, Türkiye’nin AB’ye entegrasyonu daha rekabetçi bir Avrupa için de önem taşıyor.

Değerli konuklar,

İş dünyasının bir üyesi olarak, önümüzdeki dönemde ülkemiz için pek çok fırsatlar olduğunu görüyorum.

Bu dönemde elele, hep beraber ülkemiz için en iyisini yapmaya çalışacağız.

Toplumsal birlik ve uzlaşma bu gibi kriz dönemlerinde, en önemli, kritik başarı faktörüdür.

Sözlerime son verirken, bu konferansın yararlı tartışmalara sahne olmasını diliyorum, beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

